ROBERT W. WOODRUFF
LIBRARY

EMORY UNIVERSITY
Special Collections & Archives

COLUMNA COCHLIS
M. AURELIO ANTONINO AUGUSTO DICATA

eius rebus gestis
in Germanicâ, atque Sarmaticâ expeditione insignis,
ex S.C. Romæ ad viam Flaminiam erecta,
ac utriusque belli imaginibus anaglyphice insculpta:

BREVIBVS NOTIS IO. PETRI BELLORII ILLUSTRATA
ET A PETRO SANCTE BARTOLO

Iuxta delineationes in Bibliothecâ Barberinâ asservatas,
ac cum antiquis ipsius Columnæ signis collatas
ære incisa

ITERUM IN LUCEM PRODIT
Sub Faustissimis Auspicijs
SANCTISS. D. N. PAPÆ CLEMENTIS XI.

Romæ ex Chalcographiâ Dominici de Rubeis ad Templum S. Mariæ de Pace cum Priuil. Sum. Pont. ann. M.DCCIV.

Beatissime Pater
Felici, faustâque Sanctitatis Vestræ nuncupatione in publicam usuram iterum redit Marci Aurelij Columna Cochlis, cui laudatus Petri Sanctis Bartoli Stylus multis ab hinc annis insudavit. Acceptus antiquitatis amatoribus labor, novoque nitori studio meo restitutus, nulli proprius fas erat inscribi, Beatissime Pater, quam Tibi, qui tum sacra tum prophana monumenta à temporum, hominumque iniurijs in diem vendicas, æternæque Urbis famæ consulis, ac splendori. Operis titulum immutare coegit egesta nuper in Campo Martio Antonina Columna, quæ hactenus eruditorum oculos latuit, et conjecturas adeo fefellit, ut contrà fidem numismatum Marci Aurelij Cochlidem turpi lapsu Antonino dicatam crediderint, illiusque nomine publicaverint. Qua de re, Pater Beatissime, primâ in tabulâ ausus sum brevibus lineis utramque adumbrare Columnam Antoninam, Alteram scilicet Sixti V. Prædecessoris tui iussu instauratam, alteram magnificentiæ, curæque tuæ non sine divino consilio reservatam. Siquidé ignota hæc moles, penitusque ruderibus sepulta ideò contigit erui, ut meliori ævo, Te regnante frueretur, et memoria Imperatoris, cognomento Pij, sub Clementissimo Pontifice revivisceret. Valeas igitur, Beatissime Pater, bonoque totius Reipublicæ DEUS O.M. Sanctitatem Vestram diu sospitet, atque fortunet
Sanctitatis Vestræ
Humill. seruus, ac Subditus Dominicus de Rubeis.
Franciscus Aquila incid.

STYLOBATES
COLVMNAE ANTONINAE
NVPER E RVDERIBVS CAMPI MARTII
JVSSV SS.D.N.CLEMENTIS.XI.EFFOSSVS
IN TRES TABVLAS DISTRIBVTVS.

Cura, et impensis Dominici de Rubeis ad Sac: Aedem S. Mariae de Pace cum Priuil. Sum. Pont. et Sup. permissu Romæ Ann. MDCCVIII.
Franciscus Aquila opus hoc delineauit, et incidit

TAB. I.

Inscriptio, qua M. Aurelius, et L. Verus Antonino Pio Patri Augusto, ueterum Romanorũ more inter Diuos relato, monumentũ dicant

TAB. I.

Inscriptio, qua M. Aurelius, et L. Verus Antonino Pio Patri Augusto, ueterum Romanorum more inter Diuos relato, monumentum dicant

Scala Palmorum decem Architect. Rom.

TAB. II.

Antonini Pii, ac Faustinae Agg. Apotheosis pluribus iisdemque exquisitis, aptissimisque symbolis expressa

TAB. III.

Funebris decursionis pompa in consecrationibus Virorum, Foeminarumque Augg. Romae obseruari solita, Quartæ uerò Tabulæ, cum sit huic simillima, præterita fuit editio

TAB. III.

Funebris decursionis pompa in consecrationibus Virorum, Foeminarumque Augg. Romae obseruari solita Quartae uerò Tabulae, cum sit huic simullima, praeterita, fuit editio

TAB. III.

Funebris decursionis pompa in consecrationibus Virorum, Foeminarumque Augg. Romae obseruari solita Quartae uerò Tabulae, cum sit huic simullima, praeterita, fuit editio

Ichnographia Columnæ Antonianæ diuersis distincta mensuris pro ratione uariarum eiusdem partium, scilicet stylobatis, Basis, summitatis atque capituli ipsius Columnæ, cum additis inscriptionibus, unica ueteri, tribusque recentibus, quæ in stylobate leguntur

Pars Septentrionalis

TRIVMPHALIS
ET SACRA NVNC SVM
CHRISTI VERE PIVM
DISCIPVLVM FERENS
QVI PER CRVCIS
PRAEDICATIONEM
DE ROMANIS
BARBARISQ.
TRIVMPHAVIT

Pars Occidentalis

M. AVRELIVS IMP.
ARMENIS PARTHIS
GERMANISQ. BELLO
MAXIMO DEVICTIS
TRIVMPHALEM HANC
COLVMNAM REBVS
GESTIS INSIGNEM
IMP. ANTONINO PIO
PATRI DEDICAVIT

Pars Orientalis

SIXTVS V. PONT. MAX.
COLVMNAM HANC
AB OMNI IMPIETATE
EXPVRGATAM
S. PAVLO APOSTOLO
AENEA EIVS STATVA
INAVRATA IN SVMMO
VERTICE POSITA DD.
A. M. D. LXXXIX. PONT. IV.

Pars Australis

SIXTVS V. PONT. MAX.
COLVMNAM HANC
COCHLIDEM IMP.
ANTONINO DICATAM
MISERE LACERAM
RVINOSAMQ. PRIMAE
FORMAE RESTITVIT
A. M. D. LXXXIX. PONT. IV.

Latitudo p

1 Inscema huius columnę numerantur hodie gradus centum nonaginta, reliquos obrutos, qui ab antiquę portę limine incipiebant, septem aut octo esse credimus.
2 Fenestellę item numerantur quindecim in Columna, et quatuor die extabant in veteri basi; quarum tres in nova ipsius basis incrustatione clausę operaque renovatę, una tantum aperta.
3 Gradus obruti, ac subterranei, qui ab antiquo portę limine incipiebant.
4 Recens basis a Sixto V instaurata. 5 Antiqua basis facies.

1. Horrea vallo munita, in quibus cibaria, et commeatus reponebantur.
2. Fenilia seu Palearia in pabulum equorum, iumentorumque castrensium.
3. Trabes in struem composite castellis, pontibus, vallis, ceterisq; bellicis impedimentis moliendis
4. Turris, seu Castellum ligneum in Danubij ripa presidio militum communitum, ad tutelā annonę in horreis adseruatę atque etiam ad vallis, castrorumque presidium
5. Vallum, quod fluminis ripam, longo tramite munit palis, seu sudibus instructum.
6. Vigiles, seu Excubitores ad custodiam horreorum, et Valli presidiū ante fores Castelli consistentes.

4

1. Horrea vallo munita, in quibus cibaria, et commeatus reponebantur.
2. Fenilia seu Palearia in pabulum equorum, iumentorumque castrensium.
3. Trabes in struem composite castellis, pontibus, vallis, ceterisq; bellicis impedimentis moliendis
4. Turris, seu Castellum ligneum in Danubij ripa presidio militum communitum, ad tutelā annonę in horreis adseruatę atque etiam ad vallis, castrorumque presidium
5. Vallum, quod fluminis ripam, longo tramite munit palis, seu sudibus instructum.
6. Vigiles, seu Excubitores ad custodiam horreorum, et Valli presidiū ante fores Castelli consistentes.

4

1. Danubij fluminis genius faciem conuertit Septentrionem versus, brachiumq, et dexteram manum dirigit propitius Marco, exercituique Romano in Germaniam trajicienti, vt ipsius auspicijs de Marcomannis, et Quadis victoriam consequatur.
2. Oppidum, quod ripe Danubij imminet, Carnutum, vetus, ac nobile in finibus Germanie, et Pannonie esse censemus. In hoc stationem habebant Romani milites, ac precipue Legio XIIII. Plinius Pannonica hyberna eum locum appellat, hodie Castrum Haimberg. Castra seu Pannonica hyberna.
3. Profectio Romani exercitus ex hybernis Carnuti Danubium trajicientis.
4. Asima per fluminis alueum transuecta, clypeique fulminatricis legionis fulminibus insignes.
5. Cibaria ex horreis extracta, ac fluuialibus scaphis transuecta in alimenta militum, frumentum, seu farinam esse, ex alligatis saccis conjici potest
6. Scapha vinaria cuppis, seu cadis onusta.

5

1. Romanus exercitus, ponte è nauibus constructo, Danubium traijcit, hostilemque occupat ripam.
2. Marcus Augustus paludatus, ac thoracatus pilum tenet inter duos legatos seu Tribunos conspicuus.
3. Equus Augusti phaleris, habenis, preciosisque loris incinctus. Stragula preterea habet, seu duplex pallium, quod equi Imperatoris paludamentum vocat Lipsius: sagum vero in alijs.
4. Liticines pregnantes. Lituus instrumentum curuum, et retortum in semetipsum, cuius sonitu milites ad pugnam, et ad alia officia uocabantur; differebat a tuba quē recta est

1. Marcus, traiecto Danubio, milites alloquitur; eosque hortatur; vt virtute, ac robore prestent, seseque ad pugnam, et victoriam accingant.
2. Legati, ac Tribuni, qui in concione Marcum comitantur.
3. Centuriones, siue à libellis clamitati, sub suggesto Imperatoris, et ante signa consistentes volumen manu tenentes.
4 Signa militaria manipulorum more expressa. Extensa manus in summitate, vel manipli, vel fidei, et sacramenti militaris index. Hastę decorantur coronis, titulis, et clypeis, in quibus tum Deorum, tum Imperatorum vultus.
5. Vexillum equestris turmę: modicum velum quadratum ex purpura, et auro.
6. Signiferi pellis leonis exuuiis capite obducto, vt hostibus terrore meuterent, eosq. auertterent à signis.
7. Equiti turmę, ac pedites ab Imperatore Marco in hostes missę, vt repentino prelio eos adoriantur.

1. Marcus, traiecto Danubio, milites alloquitur; eosque hortatur; vt virtute, ac robore prestent, seseque ad pugnam, et victoriam accingant.
2. Legati, ac Tribuni, qui in concione Marcum comitantur.
3. Centuriones, sine à libellis clamidati, sub suggesto Imperatoris, et ante signa consistentes volumen manu tenentes.
4. Signa militaria manipulorum more expressa. Extensa manus in summitate, vel manipli, vel fidei, et sacramenti militaris index. Hasta decoratur coronis, titulis, et clypeis, in quibus tum Deorum, tum Imperatorum vultus.
5. Vexillum equestris turmæ: modicum velum quadratum ex purpura, et auro.
6. Signiferi pellis leonis exuuijs capite obducto, vt hostibus terrore incuterent, eosq; auerterent à signis.
7. Equitum turmæ, ac pedites ab Imperatore Marco in hostes missæ, vt repentino prelio eos adoriantur.

1. Castra Romana in hostili solo posita

Cum uniuersa hęc columnę facies consumpta uix appareat, in ea delineanda quo ad potuimus, uestigia secuti sumus. et quia huiuscemodi malum ab igne deruatum sępe accurrit, ne hanc obseruationem ad nauseam repetere cogamur, signabimus in posterum hoc asterisco *

1. Repentina ui in fugam actis, peremptisq, hostibus, pagum, seu uicum Romani milites incendunt
2. Ædificia, et Domus Germanorum rotundę ex fœno, seu palea, inter se absq, ordine discreię nulla fenestrarum aperi-tione, sed ianua tantum accomodatę aduersus frigus hijememque aquilonaris regionis, de quibus Tacitus. Capitolinus refert Marcum in ipso aduentu, statim victoriam consecutum fuisse Marcomannos in ipso transitu Danubij deleuit.

Romæ ex Chalcographia Dominici de Rubeis ad Templum S. Mariæ de Pace cum priuil.

1. Germanorum Legati, seu finitimi Reguli, victoriæ famâ perterriti Imperatorē adeunt, eiusque clementiā implorant. Equis insidentes suppliciter manus admouent, Vexillifero et militib' adstantib'.
2. Marcus Legatos alloquitur, digitumque intendens eis præcipere videtur; vt arma depouant, atq; in fidem permaneant.
3. Iacentia Germanorum cadauera.
4. Romanus miles victor gladio iuxta Germano, qui vitam deprecatur, iunctis, elatisq; ad cęlū manibus.
5. Tentoria, seu tabernacula, et castra.
6. Vigiles, seu excubitores hastis innixi.
7. Sagum, siue chlamys per humos, loricæ imponebatur, ac fibulâ dextero humero nectebatur.
8. Lorica hamata, seu squamea hamis conserta.
9. Alia lorica non ex hamis, aut squamis, sed ex lamellis sectis interdistincta.

1. Quadorum regionem Marcus ingressus locatusq,; ad Marum amnem, castris, potitus ripã consedit aggressurus Quados, et Marcomannos confinio, et fœdere iunctos in Romanos.
2. Marus fluuius, nunc Morana, qui ex aquilonari Danubij ripa primus occurrit, Quados diuidens.
3. Marcus ante castrorum fores in ripa fluminis consistens, improuisa funditorum manu, ex aduersa ripa, saxorum, glandiumque ictibus impetitur: á suis uero militibus obtegitur, atque defenditur clipeis.
4. Funditores Germani bracati, superiori corporis parte sine tunica denudati, sago, seu clamide tantum amicti, in expeditiores in pugnam insurgerent, 5. Castra Romana ad Marum amnem.
6. Arbores Hericinij saltus, qui sub Boiohemo Quados cingebat, usque ad mari confluentem.

1. Machina, seu repagulum ad compescendam aquarum alluuionem propè castra, ab hostibus. inmissam; uel adexiccandas uligines, et paludes; nam prǫter repagula, funis etiam uelidus inter aquas apparet
2. Marcus, commisso prǫlio uictoriǫque potitus, loca perlustrat
3. Strata cǫsorum Germanorum in prǫlio cadauera.
4. Quadi, presso altero genu, et adpositis clipeis, subsident in riuũ, alueumq, defendunt.
Huius anguli superficies igne absumpta planè perspici non potest.

1. Sequitur in hoc angulo deleta sculptura ut, ex notis uero, quę supersunt sacrificia apparent.
2. Milites Romani uado inuento, flumen traijciunt

3. Marcus Aurelius in suggestu sedens equitatum ad pugnam educit.

1. Auxiliares Germani sagittarij in fronte Romanæ aciei congrediuntur cum hostibus, qui sagittis, et frameis inuicem prœliantur.
2. Ballista, seu machina bellica

Romæ ex Chalcographia Dominici de Rubeis ad Templum S. Mariæ de Pace cum priuil.

3. Marcus Aurelius discrimen subit, ne cum exercitu uniuerso opprimatur angustia locorum interclusus, ab ingruente hostium manu, sitisque ardore laborans. Reliqua in sequenti.

1. Iouis pluuij simulacrum poeticâ elegantia expressum. Dexteram Deus Romanis propitiam subleuat, sinistram diuitiit prementem barbaros. Cum Romanę Legiones interclusę ab hostibus siti perirent, precibus Militenorum Militum, qui Christum colebant pluuiâ diuinitus missâ, releuati sunt, quę Romanos iuuit, hostibus grandine, ac fulminibus exitio fuit. De quo miraculo consule Baronium.

2. Romani è cęlo manantem salutarenique pluuiam clypeis suscipientes.
3. Quadi cum equis tempestate, ac fulmine icti.
4. Viri, et mulieres cũ natis confugientes ad Marcum, quasi illi diuinitatis compoti ęthera pugnaret.
5. Mulieres, nullâ corporis parte detectâ, vt auctores de Germanis referunt; imò longâ tunicâ, et capitis amiculo velatę.

1. Cæsari clade hostibus affectis, Romani, reparatis viribus, et ad vltionem accensi, Quados aggrediuntur, eosdem pilis transfixos profligant, sternunt q.
2. M. Aurelius ante tentorium, suis adest, equitum turmas, peditesque in hostiles agros mittit, eosque hortatur, vt, modò non angustijs locorum, et siti obsessi, aperto Marte, immortalem gloriam consequantur.
3. Plaustrum Sarmaticum, scribit Tacitus, à Germanis differre Sarmatas, quod isti pro tecto, et domibus vterentur plaustris.

1. Romana acies in hostiles agros deducta barbaros ad internecionem cedit.
2. Victores pagos inuadunt, domosque iniectis facibus incendunt.
3. Victi armis abiectis clementiam implorant.

4. Liberi coniugesqin seruitutem abstracti: Mater cum nato capiua à milite impetitur, et crinibus trahitur: Moris fuit inter prædas uictarum gentium, feminas crinibus trahi, vt de Andromache, Euripides, et de Cassandra Virgilius.

Romæ ex Chalcographia Dominici de Rubeis ad Templum S. Mariæ de Pace cum priuil.

17

1. Direptis, incensisque castris, clementissimus Princeps Marcus supplicibus parcit, finemque cædibus imponi mandat.
2. Armenta, et pecora ex prꝑda ad Imperatorem adducuntur.
3. Regulus cum vxore captiuus ducitur, manibus ad sinum laqueo obstrictis: qui mos alligandi Reges, ducesque captiuos, obseruatur in antiquis simulacris.
4. Marcus consistit in fluminis ripa, vt in sequenti.

1. Direptis, incensisque castris, clementissimus Princeps Marcus supplicibus parcit, finemque cædibus imponi mandat.
2. Armenta, et pecora ex prada ad Imperatorem adducuntur.
3. Regulus cum vxore captiuus ducitur, manibus ad sinum laqueo obstrictis: qui mos adligandi Reges, ducesque captiuos, obseruatur in antiquis simulacris.
4. Marcus consistit in fluminis ripa, vt in sequenti.

1. Regulus, suo alicuius ciuitatis Princeps in fluminis ripa, ad Marcum in altera ripa stantem manus supplicitet tendit, seseque dedentem exhibet, vt in antecedenti.
2. Si ex Quadis in Boiohemum proficiscitur Marcus, vel amnem Marum repetit, vel cuius piam fluminis Marcomannorum ripas tenet. Si uerò in posteriores Quados vlterius arma conuertit, vt verisimile est, amnis qui interfluit, vel Cusii, vel Granuam, in Quadorii confinio repræsentat.
5. Anni tempus æstiuum indicat maturæ segetes. Germania porro segetum fertilitate laudatur.
4. Mulieres hosticis incursionibus, et cædibus exterritæ ex agris confugiunt ad fluminis ripam
5. Pugna Romanorum cum hostibus

1. Sequitur Pugna atque cædes. Excidit equo hostis; sauciusque dilabitur: ipsumque Vulnerè, conspectum, nouo ictu uictor prosternit.
2. Velitum seu iaculatorum pugna, qui brachio clypeum aptantes, dextera perbreue missile pilum iaciunt in hostes.
3. Currus, uel Rhedæ mulis, bobus, et equis tractæ, inqueis dolia uina asportantur. referta
4. Captiui manibus post terga reuinctis, sistuntur ante Imperatorem, qui dexteræ manus indice eleuato, ipsorum perfidiam exprobrare uideur

1. Marcus Augustus in fronte equestris turmę conspicuus ex superioribus locis Quados aggreditur, et expellit.
2. Deturbati eiectique deorsum decidunt Quadi, et ad mortem precipites dantur.
3. Arma plaustris transuecta ad usum exercitus.
4. Naugia per amnis alueum armis, ac militibus onusta, ut Marcus iterum hostes premat, inque suam potestatem universam regionem redigat.
5. Auxiliares Germani sagittarij aduersus Germanos transuecti.

1. Arma seu bellica impedimenta plaustris transuecta, exercitus usui parata, ac opportuna
2. Marcus ante prętoriam portam in suggesto. exercitum flumen traiicere mandat, ut in sequenti
3. Equestre prœlium cõmittitur, Romani pilis Quadi; seu Sarmatę socij ac finitimi falcatis, et incuruis gladijs pugnant
4. Omnes Germani equites sine ephippijs aut stragulis equitant. Stapediarum uero usus ęque Romanis ac barbari ignotus

Romæ ex Chalcographia Dominici de Rubeis ad Templum S. Mariæ de Pace cum priuil.

1. Traiectus, et sacrificia in hac tabula, et noua castra in sequenti, mutatam belli sedem indicant; edomitisque Marcomannis, et Quadis, in Iazygas Sarmatas ipsorum socios victricia Romanorum arma prolata.
2. Pontes bini non longè dissiti, siuè Granuę, quę biceps est, impositi, siue etiam alteri flumini propè Granuā ipsam, in Danubium confluenti.
3. Hostes in occursu à Romanis conficiuntur in agris, qui inter utrumque alueum intercedunt.
4. Equus delapsi, soloque procumbentis Germani.
5. Imperator potitus aduersa ripa, Ioui, ac Marti taurum, arietemque sacrificat.
6. Tripus argenteus, vel aureus. Camillus cum acerra. Miles tibicen.

1. Popa taurum sistit, subsequ aries. Si hæc sacra ad suouetaurilia referantur, sus in marmore deest.
2. M. Aurelius Sarmatiam ingressus, legatos excipit in castris, quorum antesignanus, protensa dextera, conditiones pacis exposcit, re tamen infecta.
3. Castra Romana, eorumque ichnographia.
4. Lucen in fronte agminis classicum canens.
5. Marcus signo dato, legiones è castris educit.
6. Hqui ad militibus tenti, et adseruati, dum interim alij flumen trajciunt.

24

1. Intribus, seu fluuiatilibus scaphis legio fulminatrix traducitur in vlteriorem ripam.
2. Marcus equo vectus aduenit, suos confirmat.
3. Fulminatrix legio, vix egressa naui, in hostes prohibentes ripam, acriter impetum facit.
4. Sarmaticus equitatus pedibus Romanis circumagitur, et repentino terrore concutitur;
alijs in fugam versis, alijs equo disiectis, et confossis.
5. Notandum milites Legionis fulminatricis, semper ferè Imperatorem Marcum pone sequi, eiusque latori adsistere, ob eorum virtutem, ac fidem, precipuè insigni miraculo spectatam.

1. Aliqua desiderantur in marmore asterisco notata.
2. Fusis hostibus ad fluminis ripam, Romana acies cum bellicis impedimentis in inuerioré regionē proficiscitur
3. Marcus quæ tabernaculum, signo dato, profectionem imperat.
4. Liticen de more classicum canit præsente Imperatore

Romæ ex Chalcographia Dominici de Rubeis ad Templum S. Mariæ de Pace cum priuil.

20

1. Marcus cum Legatis de bello decernit.
2. Legatus, qui cum Marco agit, Publium Helvium Pertinacem, eum esse credimus, qui postea Commodo in imperio successit. Is Marci fuit Legatus in hoc bello, eique, ob egregiam virtutem, carissimus.
3. Signa in clypeis appicta diplomata olim dicebantur, quibus legiones distinguebantur.
4. Sagittarii Germani ad defensionem suorum incedunt. vt in sequenti.
5. Currus vimineis contextus.

1. Pagorum, Vicorumque principes cum plebe in agro ad publicum concilium congregati considerent, deliberatae, ac publica salute, deq; bello aduersus Romanos decernentes. Marci verò improuiso aduentu deprehensi, timore, atque admiratione correpti, in ipsum ora oculosque conuertunt.
2. Marci repentino appulsu, obstantes Germani transfixi concidunt, alij aduenerationem procumbunt.

Romæ ex Chalcographia Dominici de Rubeis ad Templum S. Mariæ de Pace cum priuil.

1 Aedificium asterisco adnotatum Romano more, ex marmore quadrato constructum est, cum tribus tabulatis, totidemq; fenestellis, in quarum singulis caput exerunt barbari obsides, seu captiui detenti.

2. Regulus sive legatus Germanorum Marcum adit, eique Imperator extenso digito, aliquid videtur præcipere. Vicos, pagosque inuadunt Romani, et cum barbaris acriter pugnant.

1. Pagis meisque relictis, sefuge committunt Germanę mulieres, in nemorum, ac paludum latibulis, vt libertatem meantur.

2. Marcus Aurelius Germanos in paludibus abditos alloquitur, eisque porrecta dextera pellicetur salutem.
3. Germani in paludib' deprehensi a Romanis quorũ alter admota manu, Marci clementiã supplicter inuocat.

1. Abreptis armentis, et pecoribus, domos incendunt Romani
2. Cruento bello ex corto, a tergo, et a fronte instant Romani
3. Germani turbatis ordinibus concidunt, atq; in seruitutem trahuntur
4. Inter captiuos mulier radiata corona insignis, quam alia mulier obdignitatem, comitatur forte ex illis fatidicis vna, quę loco numinis apud Germanos habebantur. Apud Suiones tantum feminas olim dominatas fuisse Tacitus scribit.
5. Marcus hostes in paludibus abditos queri imperat

1. Marci iussu Romani abditos paludibus hostes, noctu, prælucentibus facibus quærunt.
2. Perculsi Germ. equo decidunt, atque in fugam uertuntur.
3. Marcus suggesto sublimis Regulos, seu legatos excipit, eisque, digito protenso, conditiones indicit.

4. Proceres, seu Legati a Marco pacem deprecantur.
Obseruandus legatorum mos in petenda pace, reiectâ ad pectus clamyde, atque in sinum composita, et complicata. fuit hoc pacis signum

1. Subsequuntur pileati, eodem clamydis gestamine, quo Legati in antecedenti tabula, illi detecti hi pileum patrio more in capite gerentes
Pileatos ex primoribus Dacis ut pacis conditiones postularent Decebalus misit ad Traianum

2. Germanorum equitatus precipiti fuga dilabitur e pugna siluasque petit, ut in sequenti.
3. Legionarij pr castris in statione collocati.

Romæ ex Chalcographia Dominici de Rubeis ad Templum S Mariæ de Pace cum priuil.

1. *Hostium copias magna ui, contundunt Romani, equitatu ac pedestri agmine pulso*
2. *Acriter pugnant, fortiterque concidunt Germani.*

3. *Cum Marcus prelijs plurimis Marcomannos, Quados, Sarmatas subegerit, uniuersa regione potitus, suos legatos, tribunosque consulit de extinguendis hostium reliquijs.*

1. Vltimum committitur prelium, inquo Germani reparatis uiribus, extremum belli discrimen subeunt sed fato aduerso, infeliciter succumbunt

2. Proceres, Regulique Germani bello fatigati, Marci clementiam experiuntur uictori se committunt, securitatem, uitamque ab optimo principe deprecantur

Romæ ex Chalcographia Dominici de Rubeis ad Templum S. Mariæ de Pace cum priuil.

1. Romani hostium castra dupplici testudine aggrediuntur imbricatis scutis tecti
2. Germani arma, saxa, rotas, faces, desuper iaciunt; pilis, telisq; & propugnaculis dimicant
3. Romani equites infestis pilis hostes a muris auertunt
4. Romani immissas faces reijciunt.
5. Propugnacula Germanorum stramentis, ac uiminibus contexta
6. Allocutio ut in sequenti

1. Marcomannis, Quadis, Sarmatis deuictis, Marcus de conditionibus pacis, ac legibus, quas barbaris laturus sit, deque Cassij rebellione milites alloquitur. 2. Lictores paludati.
3. Trophea de Germanis, Arboris trunco affixa spolia Germanorum, eidemque impositum paludamentum barbaricum villosum Gausape dictum.
4. Pileolus villosus, siue galericulus ex capillis consutus.
5. Victoria clypeo inscribit. Legitur in antiquis nummis VIC · GER Victoria Germanica pede galeam calcat, victoriæ symbolum.

1. Alterum tropheum spolijs decoratum Draconum signa, secures, hastęq; vel frameę, scuta longa teretі ambita formata, aliaque octogona Germanis usitata
2. Intrunci summitate galea, qua raro visos fuisse Germanos Tacitus scribit, et nunquam in hac columna apparet

BELLVM · GERMANICVM · SECVNDVM

3. Acto Romę de Germanis triumpho, Cassioque extincto; cum itеrum barbari conspirassent, ad eos comprimendos Marcus denuo in Germaniam profectus; bellum · Germanicum secundum suscepit.
4. Germani proceres, ac maiores natu cum liberis supplices Imperatorem, adeunt, manusq; humiliter demittunt, aut suâ fidē probantes, aut se in fidem recipi deprecantes.

1. Immissus Romanus equitatus pedestrem barbarorum aciem undique circuit, inq; siluis latentes hostes eo acrius aggreditur quod renouato bello, optimum Imperatorem, laboribus, atq; ætate defessum denuo ripam Danubij transcendere coegissent.
2. Germani in desperationem adducti, quod, rupta fide, Romanos eluserint, ferociter pugnant, sed frustra aggressorum impetum retundere conantur.
3. Mulieres ac senes imbelles captiuitatem complorant, cum pecoribus in potestatem uictoris redacti.
4. Pallium cum clypeo inuoluunt Germani sinistro brachio. Aliquando sagum pro clypeo sumptum a Romanis Lituus.
* Reliqua in marmore consumpta uix apparent. 5. Eques sagittarius.

1. Regiorum equorum custodes
2. Equi Regis Quadorum cultu differunt á Romanis, quòd phaleras, palliumq; non habent, sed breui sternuntur stragulo non absimili illis, quę nostri bardellas uocant
3. Rex Quadorum, seu Marcomannorum propè tentoria alloquitur, ac in fidem recipit alicuius ciuitatis principem belli socium

1. Regiorum equorum custodes
2. Equi Regis Quadorum cultu differunt á Romanis, quál phaleras, palliumq, non habent, scd breui sternuntur: stragulo non absimili illis, quę nostri bardellas uocant
3. Rex Quadorum, seu Marcomannorum propé tentoria alloquitur, ac in fidem recipit alicuius ciuitatis principem belli socium

1. Germanę mulieres captiuę prę dolore, ac metu exanimes
2. Miles squamea lorica armatus
3. Miles loricatus ex lamellis, uel segmentis, quę nostri maglias nuncupant

4. Quadorum Rex fluenti ad talos paludamento conspicuus, sceptrum seu uolumen dexterâ tenet, atque miserando adstat supplicio, dum plurimos Germanos capite plecti iubet, quod cum Romanis societatem, ac foedus inierint, ideoque patrię hostes habiti.

1. Germani proceres ad Augustum manus tendunt in eius fidem, ac potestatem uenientes
2. Marcus inter duos legatos sedens
3. Legatis cum Imperatore sellę honore participes; sed alterum ipsorum ad dexteram sedntem, Commodum Marci filium esse opinamur, qui patrem ad secundum bellum Germanicum comitatus fuit, ut ex Lampridio Vnde non semel in hac columnna cum patre Commodus iuuenis conspicitur
4. Secundum prelium, quo iterum Germani a Romanis inuerclusi concidunt
5. Germanus eques proiensa dextera uitam deprecatur se seque dedit
6. Milites cirrata, villosa clamide, seu gausrape, frigoris causa induti

1. Sequitur equestre prelium, in quo Romanorum turme contra Germanorum equitatum ferociter instant

2. Germani impetum Romani equitatus non ferentes fuge se committunt

Romæ ex Chalcographia Dominici de Rubeis ad Templum S. Mariæ de Pace cum priuil.

1. Boues et pecora ex direptis agris
2. In sylluas aufugientes barbaros Romani comprehendunt
3. Miles uictor arreptis crinibus uicti hostis iugulum petit; moriens infelix dimissum ferrum frustra manibus auertere conatur

4. Alter Germanus trepidans fugam intendit formidine necis
5. Capti Reguli, manibus post terga reuinctis, uillosa ac fusiori chlamyde induti
6. Equitum turmę squameā lorica, qua, et pedites legionarij insignes
Armatura equitum, lorica, galea, gladius scutum, et hasta, quę tum equitibus, tum peditib. fere uidemus communia

1. Marcus Augustus castrensi sellę insidens, tunicâ tantum militari, aç paludamento amictus
2. Duo Regulorum capita abscissa exhibentur, simulq; captiuus trahitur a militibus gratiam et pręmia, ob strenuê rem gestam, expectantibus ab optimo Principe
3. Captiuus trahitur ad Imperatorem
4. A diuersis hostes aciem dirigunt Romani, eosque aggressi, partim vulneribus obruunt, partim in seruitutem redigunt, ut in sequenti

1. Ingenii iterum accepta clade, Germani in deditionem ueniunt
2. Vexillifer ceterique maiores natu cum mulieribus captiui ducuntur
3. Mater cum duobus natis, alterum ipsa manu ducit, alterum pone sequentem in matris amplexu miles rapit
4. Germanarum feminarum talaris tunica manicata, supra quam alia breuior tunica instar cologij
5. Mulier chlamidata de quibus singulis infra
Huius anguli sigilla in instauratione Columnæ refecta sunt

1. Inter cęsorum cadauera letho datur captiuus, qui alterã manu scutum tenet, alteram prę dolore aperit. A tergo miles, crinibus arreptis, in collum miseri pugionem stringit, ac uocis iter secat

2. Vndique trahuntur captiui ad Marcum Augustum; sed uniuersa ferè huius tabulę signa refecta, ac restituta fuisse animaduertimus;

1. Equestri prelio acti Germani equites, terga uertunt, ac concidunt
2. Fuga concitatos, per montes insectantur, atque interimunt Romani
3. Germanus eques fugam sistit, retroque se conuertens, uictori insequenti manum extendit, deditionis signum

Romæ ex Chalcographia Dominici de Rubeis ad Templum S. Mariæ de Pace cum priuil.

1. Prędam, ex omni pecore, milites abducunt, in alimenta exercitus; et ideo frequens est, in his tabulis pecudum pręda

2. Direptis præsepibus, uicisque populatis, cum pecoribus trahuntur mulieres captiuę de quarum uestitu Tacitus: partemque uestitus superis ut mamillas non extendunt, nuda brachia, ac lacertos

1. Imperator Marcus siue flores, siue fructus Dijs adolet, e patera uinum, aut liquorem effundens, ac de more ante prelium sacrificat
2. Vexilla tria trium legionum signa
3. Imperator loricâ fimbriatâ aureis, pretiosisque fimbrijs, seu fascijs, et segmentis, duplici ordine, e thorace ad genua dependentibus, armatus
4. Pedestris acies in suorum auxilium missa; dum ingens, ac periculosum geritur bellum

1 Ex omni parte undique concurrunt Romani, ac barbari tum pedestribus tum equestribus copijs effusis; atque exiniosum prelium committitur, in quo tandem concidunt barbari.

* Cum huius tabulę sculptum disruptis, deleisque Columnę lapidibus, pro arbitrio, refectis signis restituta sit; nos uetoris exemplaris delineationem secuti sumus, quam hic exhibemus.

1. Sequitur belli clades, et cedes, in quas uicti ex iure gentium, serui efficiuntur
2. Captiuorum indumentum, non sagum est, dextero humero fibulâ consertum, sed quadrata chlamys utroque humero adligata

3. Equestres auxiliares turmę ex ipsis Germanis aut alijs barbaris, cum frameis, aut hastis; de quibus Capitolinus: emit, et Germanorum auxilia contra Germanos De Arcingis Dio

1. Profectio exercitus, subsequentibus in extremo agmine, auxiliarijs sagittarijs Germanorum
2. Imperator flumen traijciens cum exercitu

3. Vix traiecto flumine, siue Granua, siue Vistula, siue alio amne, Romani adoriuntur hostes, ingentemque dant stragem

1. Vniuersa fere huius tabulę facies deleta, ad pristinam similitudinem ex uestigijs restituta est, cędemque, et captiuitatem ob oculos posuit

1. Marcus, inter Legatos, medius, naum conscendentibus militibus, seu ijsdem ad castra accedentibus, adest
2. Excubię ante Tribunorum, uel ipsius Imperatoris tentoria, in prętorio

3. Remiges milites flumine nauigant

Romæ ex Chalcographia Dominici de Rubeis ad Templum S. Mariæ de Pace cum priuil.

1. Milites, ex Romanę militię disciplinâ, atque exercitatione, castra locant, ac ædificant
2. Saxum dolatũ et quadratum, funę adligatum super humeros, facilius onerĩ ferendo, ad murifices suos miles deducit
3. Adlocutio militaris
4. Milites quadratâ veste, seu lacernâ cucullata, frigori, pluuięque arcendę, amicti

1. Traiecto flumine, Romani impetum faciunt, et maiores natu cum liberis in seruitutem rapiunt
2. Sarmaticę, seu Germanę mulieres in plaustris sedentes, suppositis pulvinaribus ad mollitiem
3. Milites ad concionem vocati

1. Allocutio Marci Augusti, comitantibus Legatis, ac Tribunis in suggestu
2. Preda, et captiui ex agris uicisque
3. Iuuenes bini captiui pallio quadrato ex duabus plagulis quadratis confecto, induti

1. Fluuius, qui è saxo manat ex diuersis Germaniæ regionibus in quibus bellum geritur, non planè constat, an Albis, Marus, Gustis, vel Granua sit, an alter ex Sarmatiâ in Danubium influens
2. Germani bracati tantum, cætera nudi, de quibus Seneca, Tacitus alique
3. Ponte imposito, præmissa in exercitus fronte equitum ala barbaros ripam defendentes aggreditur, ac sternit
4. Marcus Augustus adest cum universo exercitu, tamquam pontem transituru s

1. Equestres turmę in extremo agmine subsequuntur Imperatorem; dum interim committitur pugna, ut in antecedenti

2. Equestre prœlium, in quo Romanis irruentibus, turbati barbari procumbunt, ac precipites fugam arripiunt

Romæ ex Chalcographia Dominici de Rubeis ad Templum S. Mariæ de Pace cum priuil.

1. Bellica impedimenta: commeatus, Sarcinę, arma imposita carris, trahuntur ad noua castra, interim extructa.
2. Discrimen inter Romanorum rhedas, et Germanorum plaustra: hęc rudiora, cum duabus tantum rotis tornatis sine, radijs, Romanorum uero carri eleganiores, et quatuor rotis radiatis instructi, atque exornati.

3. Construcio castrorum ex lapide quadrato
4. Lapicida scalpro lapidem in quadrum redegit, atque operi aptat
5. Faber lignarius trabem modulo dimetiur
6. Ex nuiis abscissos truncos ferunt ad munitionem castrorum

1. Adlocuio Marci Augusti in suggestu, medius inter Commodum filium, ac Pertinacem, milites ad prelium confirmans

2. Tentoria non in castris, sed in campo, seu in agro ex belli necessitate

1. Pedianus Romanus equestres Germanorum turmas, acerrimâ pugna delet
2. In paludibus, et montibus afugientes mulieres rapiunt victores
3. Moris meu exserita mulier brachium militis ferro ipsius pectus petentis, retinet
4. Marcus Augustus operi adstat, ut in sequenti

1. Castra, seu arcem Romano more, ex lapide quadrato constructam, iussu Augusti, diruunt milites, ne hostibus presidio sit

2. Equitatus presidio destituti Germani, pedites á Romanis strati procumbunt.
3. Germanus equitatus, Romanis equitibus insequentibus, fugæ abrepta, saluti consulit

1. Adlocutio Augusti.
2. Miles lacernatus, lacernâ ad pectus adligata.

3. Marcus Augustus in prætorio, ad quod patet aditus scala duplici.
4. Agris, uicisque uastatis, milites incendunt casas e palea, ac uiminib^us constructas. Hę casę ab alijs differunt, quod geminas portas habent.

Romæ ex Chalcographia Dominici de Rubeis ad Templum S. Mariæ de Pace cum priuil.

1. Incensis uicis, abditi siluis uincla patiuntur Germani. submissum uictor genu calcat, ac deprimit
2. Sarcinę militares transuectę, receptis inter ordines, impedimentis
3. Pedestres copię in fronte, Imperator in medio agmine, equitatus in postremo
4. Grauis armaturę miles cum scutis imbricatis, ut in descriptione testudinis tab. 36.
5. Leuis armaturę equites cum clipeis tereti ambitu rotundis; cuius magnitudinem ex mensuraw humani corporis agnosces
6. Galea ferrea, uel ęnea, loris ad guttur adligata; in cono circulus cum cristis, seu pinnis

1. In ulteriores fines progressi uictores iterum, iterumque fundunt barbarorum copias
2. Saucij Germani in ora proni, sicuti strenuè cecidere aduerso, resupinoque corpore procumbunt
3. Adueniens Marcus suorum uictoriam confirmat, hostiumque equitatum ad fugam compulsum intercludit
4. Castrorum muri cum pinnis
5. Duplex sagum ex utraque corporis parte
6. Mulieres Germanorum captiue ducuntur

1. Marcus Augustus equo uectus, cum Legatis decernit de ferendo auxilio oppugnatis castris, ut in sequenti
2. Tiniectus extremi agminis
3. Pedestribus, atque equestribus copijs eadem arma, idèmque habitus.
4. Torax linteum, seu coriaceum, aut ex coactili lana
5. Tiruca, seu subarmale
6. Subligar seu femoralia

1. Romanus equitatus, uix ponte traiecto, Barbaros prementes Romana castra, aggreditur, et cruenta pugna profligat
2. Marcus Augustus ad pugnam, et uictoriam suos confirmat
3. Pedestrium militum manus, é castris erumpens, hostes intercludit
4. Legionarij intrá castra habiti se se munimentis tenent
5. Staphedas, seu subicem pedansum non habent Romani equites

1. Castrorum munimenta, in quaeis commeatus, et uini dolia asseruantur
2. Pecudes ex preda deducuntur ad castra, uallo adseruanda
3. Marcus profectioni exercitus adest; ac interim arma scaphis onerariis, et carris imposita, constructo ponte, transuehuntur
4. Sudarium seu mappula ligata circa collum, ad tergendum sudorem, ut in omnibus fere huius, ac Traianę columnę signis haud absimilis linteę fasciolę, quam nostri milites croattam uocant

Romae ex Chalcographia Dominici de Rubeis ad Templum S. Mariae de Pace cum priuil.

70

1. Pons ligneus, opere cancellato constructus, defixis in alueo trabibus, oneri ferendo, et aduersus alluuiones stabilis
2. Marcus in fidem recipit legatum supplicem ex publico concilio missum

3. Germani ad publicum concilium congregati de salute, ac deditione decernunt
Paludamentum Imperatoris colore purpureum seu coccineum. Sagum gregalium militum ex crassiori lana nauuo colore alba. Sagatum militem uidimus tab. VI.

1. Bina propugnacula, et castella in utraque ripa amnis ex monte defluentis.

2. Locus sane altitudine, ac fluminis opportunitate, munitus a Romanis, sed universa hec facies consumpta ex uestigijs restituta est.

1. Marcus uictor adueniens sublata dexterâ, supplicibus pacem indicat
2. Mulieres aç uiri per fluminis alueum scaphis aduecti ad Marcum accedunt
3. Mulier tunicata chlamidata uelata
4. Chlamys muliebris ad tegumen capitis extenta
5. Tunica manica ad pedes defluens; desit enim illa prisca nudities feminarum a Cesare, ac Tacito descripta
6. Miles segmentis, seu ferreis, aut æneis laminis armatis
7. Tunica, seu subarmale
8. Subligar seu femoralia
9. Caliga plantam solea, pedem retinaculis muniens usq; ad talos, reliqua tibiq parte nuda

1. Sequuntur Dediticij in ripa fluminis nauim conscendentes
2. Mulieres Germanicæ seu Sarmaticæ plaustris uectæ
3. Sagum Germanorum dextero humero fibulis consertum
4. Tunica manicata
5. Braccæ quæ femora, et crura tegunt, ac exprimunt; quarum integram formam habemus tab. I. IV. et alibi
6. Calceamentum pedes tegit
7. In aliam regionem, alio flumine, trajicunt Romani, victosque captiuos trahunt

1. Ad genua procumbunt uicti
2. Prędæ armentæ, et pecora, Germanorum opes

Hęc triumphalis columnę, ac belli utriusque Germanici, in ipsa descripti ultima facies; quamquam optimus Imperator Marcus, nondum huius secundi belli reliquiis extinctis, interiit

Romæ ex Chalcographia Dominici de Rubeis ad Templum S. Mariæ de Pace cum priuil.

75

1 Caput M. Aurely.
2 PROFECTIO AVG ad bellum Germanicũ nummus maximus ex Pinacotheca Christinę Reginę. 3.4. ADVENTVS AVG. VIRTVS AVG. Imperator traiciens Danubium.
5 ADLOCVTIO. AVG. 6. PROVIDENTIA. AVG. Imperator milites de more alloquitur.

7. CONCORDIA EXERCITVVM. duę manus iunctę cum signo Legionis.
8. FIDES EXERCITVVM. Dea Pax cum caduceo.
9.10. Imperator Fulmen tenens a Victoria Coronatur Quadis Deuictis.
11.12. VICT. GERM. laurea Marco dicata ob uictoriam Germanicam.

13.14.15. Victoria Germanica.
16.17.18.19.20. Trophęa captiui ac Prouincię Germanorum et Sarmatarum.

21.22.23.24 Trophea. et Capiui Germanorum, et Sarmatarum.
25.26. Marcus rediens Victoriam Germanicam Romę prębet.
27. Currus triumphalis Victorię Germanicę. 28. Iuppiter Victor Capitolinus.
29.30. MARTI VICTORI cui spolia dicabantur.

31. SECVRITAS PVBLICA ex metu Germanici belli. 32. Statua equestris Marci Aurelij hodie in Capitolio. 33. Caput Commodi, qui patrem Marcum bello Germanico secutus est.
34. PROFECTIO AVG. Commodus proficiscens ad bellum Germanicum. 35. PRINC IVVENT Commodus apud trophęum Germanicum. 36.37.38 Trophea capiui de Germanis et Sarmatis.

39. Effigies Antonini Py. 40. Columna Antonini Py mòdò e ruinis egesta, et pro Cochlide Marci Aurelij à Bellorio, alisque antiquitatis studiosis per errorem hactenus habita, ut eruditius Ioannes Vignolus in suà dissertatione de Columnâ Antoninâ nuperrimè detexit.